

přichází v úvahu jenom doba, které bylo potřebí k vlastnímu přeložení nákladu, nýbrž také ještě doba potřebná ku opatření lidí k této práci, neboť nesmělo jí býti škodlivě zasaženo v normální provoz železniční, ani porušeny předpisy o pracovní době. Mimo to přehlíží dovolání úplně, že vůz utrpěl havarie dvě, jednu v Račisdorfu, druhou v Zohoru, a že nebylo zjištěno, že spolu souvisely, zvláště že šlo při obou o poruchu na témže ložisku. Přihlíží-li se ke všem těmto okolnostem, jest doba dvou dnů, kterou odvolací soud připočetl dráze z důvodu obou poruch k dobru, zřejmě spíše příliš krátká než dlouhá, a netřeba to podrobněji dokazovati.

Čís. 9053.

Úprava platových a některých služebních poměrů zaměstnanců československých státních drah (vládní nařízení ze dne 5. března 1927, čís. 15 sb. z. a n.).

Schopnost »jiných osob« ve smyslu § 63 (4) vl. nař. k výživě dětí nelze posuzovati jen ze všeobecného hlediska objektivní výdělečné způsobilosti, nýbrž i podle jejich individuálních poměrů, za nichž jest jim výživu pro děti opatřovati.

(Rozh. ze dne 21. června 1929, Rv I 1823/28.)

Železniční zaměstnanec Václav Š. oženil se s vdovou Karolinou M-ovou, s níž přišly do jeho výživy a výchovy i dvě děti Karoliny M-ové z prvního manželství. Na tyto nevlastní děti byly mu železniční správou až do konce prosince 1925 vypláceny drahotní přídavky. Od 1. ledna 1926 bylo vyplácení těchto, pokud se týče nově upraveného výchovného odepráno. Žádost pokud se týče odvolání bylo rozhodnutím ministerstva železnic ze dne 4. června 1927 přípisem ze dne 3. září 1927 odmítnuto s poukazem k tomu, že žije dosud vlastní matka obou dětí Karolina Š-ová ovd. M-ová, a že jest schopna vyživovací povinnosti proti oběma dětem. Žalobou, o níž tu jde, domáhal se žalobce na československém eráru zaplacení výživného a výchovného na řečené dvě nevlastní děti. Procesní soud první stolice žalobu zamítl. Důvody: Jde o řešení otázky, zda žalobce má nárok na výživné a výchovné pro své nevlastní děti. Podle vysvětlivek § 63 vlád. nař. ze dne 5. března 1927, čís. 15 sb. z. a n. u dětí nevlastních, u nichž jest zjištěno, že je tu osoba k výživě jich povinná a schopná, jest nárok na výchovné vyloučen. Rozhodujícím zůstává, zda osoba k výživě povinná jest k výživě schopná. Tato otázka jest otázkou skutkovou, kterou v každém případě nutno vyšetřiti. Kromě toho okolnost, že osoba k výživě schopná ve skutečnosti nepřispívá k výživě dětí ani částkou odpovídající výši výchovného (přídavku na děti), nemůže založiti nárok na výchovné. Žalobce tvrdí, že jeho nárok výnosem ministerstva byl nesprávně zamítnut, poněvadž jeho manželka jest k výdělku úplně neschopná. Tuto okolnost úplně neschopnosti uplatňuje žalobce v nynější žalobě, nečinil to však v řízení před-

cházejícím rozhodnutí ministerstva železnic ze dne 4. června 1927. Žalobce tvrdí, že bylo povinností ministerstva železnic tyto okolnosti vyšetřiti a že je již před vydáním řečeného výnosu uplatňoval. Toto tvrzení však žalobce neprokázal. Mimo to žalobce měl s dostatek možnosti, by proti rozhodnutí ředitelství státních drah ze dne 22. února 1927 nárok jeho odmítajícímu tyto okolnosti ve stížnosti na ministerstvo železnic uvedl, by je pak mohlo ministerstvo vhodně vyšetřiti. Že žalobce tak učinil, netvrdí. Žalobce dovolává se nyní v žalobě tvrzení, že manželka jeho koná doma jen lehčí práce, že mu vede domácnost a že mimo dům vzhledem k tomu jiný výdělek sháněti nemůže, poněvadž by si jinak žalobce musil k obstarávání domácnosti opatřiti sílu cizí, nákladnější. Jest sice zjištěno, že manželka žalobcova pro chorobu může vykonávati jen lehčí práce. Dále jest zjištěno, že Karolina Š-ová opatřuje domácnost (7členné rodiny) a že na výdělek mimo dům pro tyto povinnosti v domácnosti vůbec nemůže choditi. Než soud vzhledem k tomuto zjištění, zejména pak k žalobcovu tvrzení, že mu manželka žalobcova vede domácnost, nepovažuje objektivně žalobcovu manželku za osobu k výdělku úplně neschopnou. V tom směru vykládá soud také ustanovení k vysvětlivkám k § 63 cit. vl. nař. čís. 15 sb. z. a n., že jen osoba k výživě neschopná mohla by založiti žalobcův nárok na výchovné nevlastních dětí. Pokud jde o výnos ministerstva železnic ze dne 26. srpna 1927, č. j. 36.851 pres. 1/27 intimovaný úřední stavební správě a všem ostatním ředitelstvím státních drah mimo ředitelství v Plzni, nelze z něho pro žalobu nějaký nárok vůbec vyvozovati. Výnos tento jako vnitřní pokyn daný některým podřízeným ředitelstvím státních drah nebyl žalobci ani doručen ani oznámen. To žalobce ani netvrdí. Tento výnos však v souzeném případě žalovanou stranou proti žalobci nijak neváže a žalobce z něho nároky vůbec nemůže odvozovati. Mimo to výnos vydán byl až po rozhodnutí ministerstva železnic ze dne 4. června 1927, č. j. 14.128, jímž nárok žalobcův na žádané výživné definitivně byl odmítnut. Proto také soud, aniž by považoval dále za nutné ostatními námitkami stran zejména, co se správnosti výše požadavku žalobce týče, se zabýváti, žalobu nejen jako předčasnou, nýbrž i jako neodůvodněnou v celém obsahu zamítl. O d - v o l a c í s o u d uznal podle žaloby. D ů v o d y: Odvolací soud neshledává správným právní názor soudu první stolice, že jest výraz »není-li jiné osoby schopné« v poslední větě odst. (4) § 63 vládního nařízení ze dne 5. března 1927, čís. 15 sb. z. a n. vykládati tak, že jsou tím míněny osoby k výdělku úplně (objektivně) neschopné. Soud odvolací souhlasí s odvolatelem, že jest tím rozuměti osoby, třeba byly k výdělku schopné, jen když nejsou podle svých osobních poměrů, tedy subjektivně schopny, tedy s to, by byly výdělečně činnými, a má uplatňovaný v tomto směru odvolací důvod nesprávného právního posouzení odůvodněným. Výklad soudu první stolice je sice správným výkladem gramatickým, výkladem výrazu »schopen«, leč výklad ten odporuje jasnému úmyslu zákonodárce a logickému smyslu onoho ustanovení, že osobami schopnými jsou jen ty, jež, jsouce podle zákona povinny k výživě dětí (vnuků) vlastních, jsou s to je živiti, mohou je živiti a mohlo

by to býti na nich s úspěchem požadováno. Nesporno je, že se žalobce domáhá výživného na dvě děti z prvního manželství jeho manželky, tedy na děti nevlastní. Žalobce neměl sice, vzav si za manželku vdovu s dětmi, k těmto žádných zákonných povinností, leč, přijav je s ní do své domácnosti, i když ne výslovně, tedy jistě mlčky převzal, neměla-li jeho manželka jmění, povinnost se o ně starati a je živiti tak, jak to činí ten, kdo přijal dítě za schovance (§ 186 obč. zák.). Ježto v domácnosti, kde jsou různé děti — v žalobcově případě byly tu děti z jeho prvního manželství, z dřívějšího manželství jeho manželky a z jich manželství — nečiní se rozdíl mezi dětmi těmi, státní dráhy stejně jako zákon ohledně státních zaměstnanců (§§ 144, 192 zák. čís. 103/26) staví, co se týče výživného, vlastní děti zaměstnancovy na roveň jeho dětem nevlastním, dětem jeho manželky a přiznává mu i na ně výchovné za předpokladu § 63 pokud se týče § 92 nař. čís. 15/27, neboť zaměstnanec musí v takovém případě živiti i nevlastní děti. Tomuto výkladu nasvědčuje i doslov oné věty »není-li tu jiné osoby podle platných předpisů k výživě povinné«, neboť podle ní nelze se domáhati výchovného na děti nevlastní a adoptované, pokud je tu někdo, kdo by byl k tomu povinen podle občanského zákona. Podle tohoto jest k výživě dětí povinen v přední řadě otec (§ 141 obč. zák.), což by mohlo míti význam při opětném provdání rozloučené manželky, pak matka a po ní děd i bába z otcovy strany a po nich děd a bába ze strany matčiny (§ 143 obč. zák.); ti všichni jsou povinni k výživě jen, pokud by ji mohli poskytovat nejen podle svého jmění, výdělku, příjmu nebo výdělkové schopnosti, nýbrž pokud by byli s to ji poskytovat dle svých osobních poměrů. Podle nepopřené zjištění soudu první stolice otec dětí je mrtev a matka — manželka žalobcova — pro chorobu může vykonávat jen lehčí práce a opatřujíc žalobcovu domácnost pro sedm členů rodiny, nemůže jíti na výdělek, takže vzhledem k svým osobním poměrům nemůže se věnovati výdělečné práci, by z ní mohla živiti své dvě vlastní děti z prvního manželství. Nelze ani jí ani žalobci vytýkati, že to zavinili, vstoupivše spolu v manželství, čímž se stalo, že žalobcova manželka nemůže živiti tyto děti, ač by objektivně k tomu byla schopna, neboť sňatek nemohl jim býti zakázán; to mohlo by se vytýkati i u dětí adoptovaných, neboť ani tu nebyl zaměstnanec povinen k osvojení a věděl, že bude povinen osvojence živiti, leč zákon dává výchovné i na děti osvojené. Ostatně v čase sňatku žalobce s matkou nevlastních dětí (31. ledna 1921) pobírali zaměstnanci státních drah stejně jako státní zaměstnanci drahotní a rodinné přídavky podle počtu dětí, při čemž se přihlíželo i k dětem nevlastním a adoptovaným za stejných předpokladů jako nyní (§ 4 odst. 2 nař. čís. 333/18 ř. zák.), takže žalobce pobíral na nevlastní děti již tehda přídavky. Ani další důvod, pro nějž byla zamítnuta žalobní žádost, že žalobce měl uplatňovati subjektivní nemožnost své manželky, vyživovati své děti, v řízení před železničnímu úřady, neobstojí, uváží-li se, že žádal výchovné na své nevlastní děti, tedy již tím tvrdil, že jest zde důvod ve smyslu § 63 nař. čís. 15/27 a bylo proto věcí železniční správy, by vyšetřila před svým rozhodnutím okolnosti pro to rozhodné,

po případě vyzvala žalobce, by žádost svou doplnil a po případě nabídl o oprávněnosti svého nároku důkazy.

Nejvyšší soud zrušil rozsudky obou nižších soudů a uložil prvnímu soudu, by dále ve věci jednal a znovu rozhodl.

Důvody:

Napadeným rozsudkem byl vyložen doslov poslední věty § 63 (4) vládn. nař. ze dne 5. března 1927, čís. 15 sb. z. a n. v podstatě správně. Tento předpis stanoví, »že — na nevlastní, nezaopatřené děti přísluší výchovné jen, není-li tu jiné osoby podle platných předpisů k výživě povinné a schopné«. Schopnost těchto osob k výživě dětí nelze posuzovati jen se všeobecného hlediska objektivní výdělečné způsobilosti, nýbrž i podle jejich individuálních poměrů, za nichž jest jim opatřovati výživu pro děti. Jest proto přihlížeti i ke zvláštním poměrům osobním a rodinným, pokud mají podstatný vliv na schopnost těchto osob k opatření výživy dětem, které jsou po zákonu povinny živiti. V souzené věci bylo zjištěno, že manželka žalobcova jest chorobná, že může konati jen lehké práce v domácnosti a že sama obstarává domácnost pro sedmičlennou rodinu žalobcovu a že tyto práce ji zaměstnávají do té míry, že již nemůže jiné práce mimo dům zastati. Podle ustanovení § 92 obč. zák. jest manželka povinna věnovati své síly domácnosti a, je-li tímto úkolem plně zaměstnána a její síly jím vyčerpány, nelze na ní spravedlivě žádati, by ještě byla výdělečně činnou mimo domácnost, zvláště když jest tělesně churava, jak bylo zjištěno o manželce žalobcově. Z těchto zjištěných individuálních poměrů Karoliny Š-ové plyne jedině správný závěr, že nelze ji považovati za schopnou, by ještě zvláštní svou jinakou činností mohla opatřiti svým dětem z prvního manželství potřebnou výživu. Podle ustanovení druhého odstavce § 92 vládn. nař. čís. 15/1927 jest tohoto výkladu použití i pro ustanovení t. zv. dětského přídatku na třetí až šesté nezaopatřené nevlastní dítě, o něž v souzené věci jde. Výklad tuto hájený vyplývá již z přirozeného smyslu dotčených předpisů a jest pro souzenou věc lhostejno, zda podobný výklad byl předpisům těm dán dříve či později též ministerstvem železnic (výnosem ze dne 27. srpna 1927, čís. 36.851). Žaloba není ani předčasná, poněvadž služební poměr žalobcův jest soukromoprávní a v této své právní povaze nebyl nikterak dotčen ani předpisy vládn. nař. čís. 15/1927 sb. z. a n. (viz § 1 odst. (4) tohoto nařízení). Pořad práva pro žalobce byl tudíž v každé době přípustný (§ 1 j. n.). Sporná právní otázka byla posouzena odvolacím soudem v podstatě správně.

Ke zrušení došlo, poněvadž věc nebyla patřičně objasněna v otázce výše dětských přídatků.

Čís. 9054.

Pohledávky úpadkových věřitelů z doby před vyhlášením úpadku nemohou býti započteny na pohledávky úpadkové podstaty z doby po vyhlášení úpadku. Není však závary, by nebyly započtením vyrovnány